

«Οι καλλιγράφοι ζούνε με τὸ ἀλφάβητο, καθὼς ὁ πλάστης με τὸν πηλό, καθὼς ὁ μουσικὸς με τοὺς ἤχους».

Ἐπιπέδω ἔσαν καὶ τοῦ Κωνσταντινίου ἡ μοναξιά. Ἐκεῖνος θυμόταν τὰ λαμπρὰ χειρόγραφα σὺν ἐργαστήρι τοῦ Ἰννοκέντιου, τοῦ πατέρα, ποὺ ἔσαν καὶ τὸ δικό του τὸ ἐργαστήρι. Τῆ σιωπῇ, τῆ γαλήνῃ τῆς τέχνης. Τὸ λόγο, ποὺ ἐπαινεε πρόσωπο, με τὰ ὁμορφα γράμματα, με τὰ λαμπρὰ πλουμῖδια.

Τὸ ἀλφάβητο εἶχε γίνε μεσα σὴν αἰσθητικὴ του συνείδηση μιὰ σειρά ζωντανὲς παρουσίες. Ἐβλεπε τὸ ἄλφα, τὸ βῆτα, τὸ γάμμα, καθὼς θὰ ἔβλεπε μιὰ μορφή, ἕνα κορμί, γεμάτο αἷμα, γεμάτο νεῦρα. Τὸ κάθε γράμμα ἔσαν ἕνας ἄνθρωπος κ' ἕνα τοπίο. Ἄλλοι ὄνειρευόταν κοιλάδες, ἄλλοι ποτάμια. Καὶ δέντρα καὶ θάμνους καὶ θρόσες με καθάρια νερά. Ἄλλα γράμματα ἔσαν θηλυκά, ἄλλα ἀρσενικά. Ἄλλα πολὺ νεανικά, ἄλλα φορτωμένα γεράματα. Ἐσαν ἕνας κόσμος ποὺ ἄλλοτε παταγοῦσε καὶ ἄλλοτε τραγουδοῦσε κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάλαφρο χέρι του, τὸ γεμάτο μαστοριά. Ἐγραφε τὸ σίγμα καθὼς ἕνα φίδι, τὸ φίδι τὸ καταραμένο καὶ τὸ μαγευτικό, ποὺ εἶχε ξεγελάσει τὴν πρώτη γυναίκα. Τὸ λάμδα τοῦ θύμιζε πεζοπόρο, ποὺ βιαζόταν νὰ τελειώσει τὸ δρόμο του καὶ ἄνοιγε τὰ πόδια του νὰ προφτάσει, μὴ λάχει καὶ τὸν συναπαντήσει ἢ νύχια σὴν ἐρημιά. Τὸ ξι εἶχε μέσα του πολλὴ ξενιτιά. Ἐμοιαζε μ' ἕνα στρεβλωμένο κορμί, ἀπαυδημένο καὶ πονεμένο. Τὸ ὄμικρον ἔσαν τὸ σιόμα ποὺ τραγουδοῦσε ὀλοιστόγγυλο, ποὺ ὀλάνοιχτο αἰνοῦσε τὸν Κύριο. Καὶ τ' ἄλλα τὸ ἴδιο. Ἐκεῖ ποὺ τὰ σχεδιάζε με πολλὴ προσοχή, τάνιωθε νὰ σαλεύουν, νὰ ζωντανεύουν, ν' ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὴν περσμητὴ πρὸς τὰ ὕψη. Οἱ καλλιγράφοι ζούνε με τὸ ἀλφάβητο, καθὼς ὁ πλάστης με τὸν πηλό, καθὼς ὁ μουσικὸς με τοὺς ἤχους.

Ὁ Λόγος ποὺ παίρνει πρόσωπο

Τοῦ **Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου***

Καὶ δὲν ἔσαν μόνο τὰ γράμματα, τὰ εἰκοσιτέσσερα, καὶ τὰ σύμβολα τ' ἄλλα. Ἐσαν καὶ τοῦ λόγου ἡ ὁμορφιά κ' ἡ ὁμορφιά τῆς ιδέας. Γαλήνευε ὁ νοὺς τοῦ ἀνθρώπου ν' ἀνασάινει σὺν ἀπὸ εὖσομο περιτόλι τὸ εὐαγγέλιο, ποὺ ἔγραφε ὁ μαθητὴς ὁ ἀγαπημένος ὁ Ἰωάννης. Με ἡρεμὴ θλίψη, φορτωμένη πείρα τοῦ κόσμου, ἔσαν ὁ Ἐκκλησιαστής. Ἄπν πιετὸ τὸ «ἄσμα» τῶν «ἀσμάτων». Κ' ὕστερα, τ' ἄλλα, τὰ θέβηλα, τὰ εἰδωλολατρικά, γεμάτα χρυσὸ καὶ γαλανὸ φῶς, γεμάτα λευτεριά καὶ ἀνασάλεμα νοῦ καὶ ψυχῆς. Ὁ Κωνσταντῖνος δεινὰ παιδεύοταν με τοὺς θαυμάσιους ἐκείνους ἐθνικούς, ποὺ τοὺς παράγγελλαν σὺν ἐργαστήρι του ἀπανωτὰ οἱ ἀφεντιάδες τῆς πολιτείας. Γιατὶ δὲν ἔσαν μόνο μιὰ χριστιανικὴ καὶ μιὰ ἐβραϊκὴ, ἔσαν καὶ μιὰ κατείδωλη πολιτεία ἢ Ἐφεσος.

Τῆ Δ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς (Αὐγούστου), μνήμη τῶν Ἁγίων ἐπτὰ Παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ, Μαξιμιλιανοῦ, Ἐξακουστωδιανοῦ, Ἰαμβλίχου, Μαρτινιανοῦ, Διονυσίου, Ἰωάννου καὶ Κωνσταντίνου.

Τὸν ἐπιτάριθμον τιμῶ χορὸν Μαρτύρων,

Δείξαντα Ἀνάστασιν νεκρῶν τῆ κόσμῳ.

Τῆ δὲ τετάρτῃ νεκροέγεργοι ζῆνθονον ἐπτὰ.

* Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα, Ἐπτὰ κοιμισμένα παῖδιά τῆς Ἐφεσσοῦ, Ἀθήναι, Ἐκδ. «Ἀστὴρ», 1981, σ. 161-163. Ἡ εἰκονογράφηση εἶναι τοῦ Γ. Βακαλό (σ. 51, 193).